

**WYDZIAŁ
EKONOMICZNO-
-SOCJOLOGICZNY**

Uniwersytet Łódzki

Łódź, dnia 21.08.2023 r.

dr hab. Anna Rogozińska-Pawelczyk, prof. UEŁ
Uniwersytet Łódzki
Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Katedra Pracy i Polityki Społecznej

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Kamila Mazurkiewicza

**pt.: „Nierówność wynagrodzeń w warunkach zróżnicowanego poziomu
zaawansowania technologicznego przedsiębiorstw produkcyjnych”
przygotowanej na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie**

pod kierunkiem dr hab. Elżbiety Bukalskiej, prof. UMCS

i promotora pomocniczego dr hab. Anny Wawruszuk-Misztal

Formalne i prawne podstawy wykonania recenzji

Formalną podstawę opracowania niniejszej recenzji stanowi pismo Pani dr hab. Jolanty Szolno-Koguc, prof. UMCS, Dyrektor Instytutu Ekonomii i Finansów Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 6 lipca 2023 roku, informujące o powierzeniu mi przez Radę Naukową Instytutu Ekonomii i Finansów Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie roli recenzenta.

Podstawą prawną dla prowadzonego postępowania jest art. 179 ust. 1 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. 2018, poz. 1669) oraz § 6 ust. 3 i 4 *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz postępowaniu o nadanie tytułu profesora* (Dz.U 2018 poz. 261), w myśl którego „rozprawa doktorska odpowiada ustawowym

warunkom i uzasadnia nadanie stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie ekonomia i finanse”.

Recenzja składa się z następujących części:

1. Opinia ogólna
2. Ocena merytoryczna
3. Wniosek i ocena końcowa

1. OPINIA OGÓLNA

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska mgr Kamila Mazurkiewicza stanowi oryginalne studium na temat nierówności wynagrodzeń w przedsiębiorstwach produkcyjnych ze różnicowanym zaawansowaniem technologicznym, przygotowana na podstawie rzetelnie przeprowadzonych analiz empirycznych. Lektura tej dysertacji spotkała się z moim dużym zainteresowaniem i jednoznacznie pozwala stwierdzić, że zasługuje ona na moją pozytywną ocenę.

Poruszane przez Autora zagadnienie ma charakter interdyscyplinarny, łącząc takie dyscypliny naukowe, jak ekonomia i finanse, nauki o zarządzaniu a także psychologia pracy. Jest to praca stanowiąca dowód orientacji mgr Kamila Mazurkiewicza w projektowaniu i przeprowadzaniu badań ilościowych, statystycznej analizie i syntezy danych oraz konstruowania wniosków. Co więcej, podjęty temat jest aktualny i stale istotny dla prowadzenia dalszych badań nad nierównościami w wynagrodzeniach.

Na gruncie nauk społecznych Autor przedstawił oryginalne podejście do problematyki uwarunkowań nierówności wynagrodzeń pracowników i prezesów zarządu przedsiębiorstw produkcyjnych notowanych na GPW w Warszawie, umieszczając swoją perspektywę badań nad pojęciem poziomu rozwoju technologicznego w szeroko rozumianym obszarze obciążenia przychodów z podstawowej działalności operacyjnej, sytuacji finansowej przedsiębiorstw, przeciętnego wynagrodzenia pracowników, oraz wynagrodzenia prezesów zarządu. Recenzowana praca zawiera ciekawą i wszechstronną informację na temat wpływu zaawansowania technologicznego przedsiębiorstw produkcyjnych na nierówność wynagrodzeń. Podjęty temat jest aktualny i istotny dla prowadzenia dalszych badań nad kształtowaniem się nierówności w wynagrodzeniach zarówno ze względu na pełnione stanowiska pracy, przynależność organizacji do określonej branży, jak i na zaawansowanie w

nowe technologie. Podejmowany przez Doktoranta przedmiot badań skłania do poszerzenia skali dotąd przeprowadzanych teoretycznych i empirycznych eksploracji oraz rodzi duże wyzwania dla teorii i praktyki gospodarczej.

Przedstawiona do recenzji praca obejmuje w całości 250 stron, z czego zasadniczą treść obejmuje 221 stron, które są uzupełnione spisem cytowanej literatury, spisem rysunków, tabel i wykresów oraz załącznikiem zawierającym charakterystykę próby badawczej. Całość dysertacji doktorskiej obejmująca część merytoryczną składa się ze wstępu, czytelnie wydzielonych pięciu rozdziałów, w tym trzech o charakterze ekspozycji teoretycznej oraz dwóch opisujących metodykę prowadzonych badań oraz uzyskane wyniki prowadzonych badań i zakończenia.

Przedkładając moją opinię ogólną, stwierdzam, że niniejsza dysertacja stanowi dowód orientacji Autora w projektowaniu i przeprowadzaniu badań ilościowych, przeprowadzaniu dokładnej analizy i syntezy danych oraz konstruowaniu wniosków. Wysoko oceniam też opanowanie przez mgr Kamila Mazurkiewicza bogatej i wielowątkowej literatury przedmiotu, a przede wszystkim umiejętność analizy i syntezy, dokonywania krytycznej oceny materiału teoretycznego oraz umiejętności planowania, konstruowania i przeprowadzenia badań empirycznych. Doceniam również ambicje Doktoranta zmierzenia się z postawionym celem pracy oraz duże zaangażowanie w jego osiągnięcie.

2. OCENA MERYTORYCZNA

2.1. Znaczenie problematyki podjętej w recenzowanej rozprawie

Doktorant podjął w swojej pracy szeroki zakres rozważań dotyczących znaczenia we współczesnym życiu kwestii związanych z nierównością wynagrodzeń. Ich przyczyny, rozmiary, sposoby pomiaru, przebieg procesów związanych ze zmianami parametrów dotyczących nierówności – budzą wiele dyskusji i sporów. Problem nierówności w wynagrodzeniach nie został dotąd jednoznacznie rozstrzygnięty. Wynika to z niejednoznaczności takich pojęć jak kapitał ludzki, outsourcing, sytuacja na rynku pracy, globalizacja, ubóstwo, bogactwo, dochód, czy dynamika wzrostu gospodarczego. Istnieją też znaczne różnice metodologiczne w pomiarach tych zjawisk. Ponadto trudno oddzielić wpływ zaawansowania technologicznego od innych czynników oddziałujących na poziom wynagrodzeń i kondycję ekonomiczną przedsiębiorstw oraz poszczególnych grup

pracowników. Powyższe kwestie dostrzega doktorant w kolejnych trzech rozdziałach części teoretycznej rozprawy, zwracając pośrednio uwagę na specyfikę pracy. Na podstawie przeglądu literatury przedmiotu dokonanej w części teoretycznej mgr Kamil Mazurkiewicz identyfikuje lukę poznawczą w tym obszarze. Podkreślając czynniki związane z cechami jednostki ludzkiej oraz wynikające ze zmian mikro- i makroekonomicznych, determinujących nierówność wynagrodzeń, wskazuje na przejawy owej luki badawczej w zakresie rozwoju technologicznego. Za kluczową kwestię wymagającą badań uznaje wpływ poziomu stosowanej technologii (a nie jej zmiana w czasie) na kształtowanie się nierówności wynagrodzeń (s. 9). Podkreśla, że ocena nierówności wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach wymaga uwzględnienia szeregu czynników takich jak: przeciętne wynagrodzenie pracowników, wynagrodzenie prezesa zarządu, przedsiębiorstwo produkcyjne wysokiej technologii oraz przedsiębiorstwo produkcyjne niskiej technologii. Zostało to odzwierciedlone w modelu zależności pomiędzy badanymi elementami (s. 132).

Problem poruszany w rozprawie jest interesujący z punktu widzenia zarówno poznawczego jak i naukowego. Został on jasno sformułowany w postaci pytania: „Czy zaawansowanie technologiczne przedsiębiorstw produkcyjnych oddziałuje na nierówność wynagrodzeń?” (s. 136). Autor cechuje się dobrą orientacją w aktualnym stanie wiedzy, dotyczącym sformułowanego tematu, czego dowodem jest sformułowanie siedmiu problemów szczegółowych, które ułatwiają czytelnikowi zrozumienie logiki sformułowanych dalej celów i hipotez badawczych. Ponadto, są one w mojej ocenie wysoce pożyteczne dla praktyki gospodarczej przedsiębiorstw produkcyjnych wykorzystujących osiągnięcia nowych technologii.

Temat i problem badawczy jest ambitny. Samo podjęcie próby uchwycenia i oceny nierówności w wynagrodzeniach w oparciu o zróżnicowanie technologiczne przedsiębiorstw produkcyjnych jest zadaniem stawiającym znaczny poziom trudności przed piszącym.

Reasumując, mogę stwierdzić, że recenzowana rozprawa dotyczy ważnego, interesującego i aktualnego problemu naukowo-badawczego. Poruszana w rozprawie problematyka dobrze wpisuje się w istniejącą lukę poznawczą. W świetle powyższego stwierdzam, że poruszana w dysertacji problematyka oraz dokonany przez Autora wybór problemu badawczego jest trafny i spełnia wymogi stawiane w tym zakresie rozprawom doktorskim.

2.2. Metodyka badawcza (cele, hipotezy i metody badawcze)

Po przedstawieniu znaczenia podjętej w dysertacji problematyki Doktorant określił cele i w konsekwencji hipotezy badawcze. Zostały one zaprezentowane we Wstępie i powtórzone w czwartym rozdziale metodycznym.

Celem głównym dysertacji jest „określenie i ocena wpływu zaawansowania technologicznego przedsiębiorstw produkcyjnych na nierówność wynagrodzeń” (s. 9, 136). Dążąc do realizacji postawionego celu głównego mgr Kamil Mazurkiewicz skonstruował zestaw siedmiu celów szczegółowych.

Określenie celu głównego wraz z celami szczegółowymi, w mojej opinii, zostały dość tautologicznie sformułowane w porównaniu z problemami badawczymi. Dobrym posunięciem byłoby zastosowanie różnych kategorii celów, ze względu na charakter eksplanacyjny, eksploracyjny, metodyczny, aplikacyjny, czy użytkarny. Przyjęcie takiego podziału, ze względu na wielość podejmowanych w dysertacji zagadnień, zwiększyłoby znacznie przejrzystość opisu procesu badawczego oraz znacznie bardziej zaakcentowałoby wybrane aspekty np. teoriopoznawcze, metodyczne czy empiryczne, by nadać im odpowiednią rangę.

Poszukując odpowiedzi na postawiony główny problem badawczy wraz z siedmioma problemami szczegółowymi, Doktorant sformułował hipotezę główną w postaci: „nierówność wynagrodzeń w przedsiębiorstwach wysoko zaawansowanych technologicznie jest niższa niż w przedsiębiorstwach nisko zaawansowanych technologicznie” (s.10, 137) i konsekwentnie siedem hipotez szczegółowych.

W moim odczuciu sformułowane w pracy cele i hipotezy badawcze zostały poprawnie sformułowane i wskazują jasno, czym rozprawa się zajmuje i jakiej dotyczy problematyki. Cel główny rozprawy dobrze koresponduje z tytułem rozprawy oraz postawionymi hipotezami badawczymi. Ponadto cel pracy cechuje istotność poznawcza, a w ramach przyjętego postępowania badawczego możliwe jest odniesienie się do jego treści. Podobna sytuacja ma się z celami szczegółowymi rozprawy doktorskiej.

Odnosząc się do sformułowanych hipotez badawczych, należy stwierdzić iż zostały sformułowane poprawnie oraz, że są w konsekwentny i logiczny sposób ze sobą powiązane, a także korelują z postawionymi problemami i celami badawczymi. Charakteryzuje je istotność poznawcza i odniesienie się do ich treści podczas śledzenia procesu badawczego. Sformułowana w dysertacji hipoteza główna oraz wszystkie hipotezy szczegółowe zostały przez Doktoranta empirycznie zweryfikowane w ramach przebiegu procesu badawczego

oscylującego wokół jakościowego podejścia do gromadzenia i analizy danych w celu zrozumienia lub wyjaśnienia badanego zjawiska, co finalnie doprowadziło do realizacji postawionych celów badawczych. Z warsztatowego punktu widzenia na uznanie zasługuje wyprowadzenie sformułowanych hipotez bezpośrednio z literatury przedmiotu. Pochodzenie każdej z hipotez poparte literaturą przedmiotu, legitymizuje przyjęte hipotezy jako założenia zasługujące na refleksję naukową i tak to się dzieje w niniejszej pracy.

Teoretyczno-empiryczny charakter rozprawy zdeterminował dobór metod badawczych. Metody badawcze użyte w dysertacji zostały wnikliwie opisane w trzech miejscach: we Wstępie, w rozdziale 1.3, gdzie Autor dokonał szczegółowego scharakteryzowania narzędzi pomiaru nierówności ekonomicznych oraz w czwartym rozdziale całkowicie poświęconym metodyce badań własnych. Wskazanie na przeprowadzenie badań we Wstępie ma jedynie charakter sygnalizujący przyjęte rozwiązania. Realizacji celów i hipotez badawczych posłużył trafnie dobrany i zręcznie wykorzystany warsztat badawczy. Na podstawie rozległych studiów literatury Pan mgr Kamil Mazurkiewicz skonstruował model zależności, w którym przyjął ogólnie, że określenie wpływu poziomu zaawansowania technologicznego przedsiębiorstw produkcyjnych na nierówność wynagrodzeń umożliwi wskazanie kierunku, w którym powinna podążać polityka makroekonomiczna.

Proces badawczy prowadzony przez Doktoranta obejmował analizę literatury przedmiotu w celu zdiagnozowania problemów badawczych, postawienia celów i wyprowadzenia hipotez, badania empiryczne ilościowe, analizę statystyczną i opracowanie wyników badań. Pomocnym zabiegiem w bardziej wizualnym zaprezentowaniu powyżej wspomnianego procesu badawczego byłoby stworzenie tabeli lub rysunku poglądowego. Na potrzeby realizacji celu rozprawy Doktorant przeprowadził badania na 468 specjalnie wyselekcjonowanych podmiotach notowanych na rynku podstawowym GPW w Warszawie prowadzących działalność produkcyjną, wykorzystując (1) informacje o wynagrodzeniach pracowników i prezesów pozyskanych ze sprawozdań finansowych, z działalności i o wynagrodzeniu zarządu i rady nadzorczej; (2) dane finansowe ze sprawozdań finansowych spółek pozyskanych z Notoria Serwis, a także (3) dane dotyczące dominującej działalności przedsiębiorstw zgodnej z PKD z bazy internetowej REGON. Zarówno skonstruowanie modelu zależności pomiędzy badanymi zmiennymi, jak również opis narzędzi i metod pozyskania i analizy danych zasługują na moją wysoką ocenę. Pan mgr Kamil Mazurkiewicz wykorzystał znane w literaturze i powszechnie akceptowane mierniki nierówności ekonomicznych, szczegółowo wyjaśniając ich rodowód.

Doktorant precyzyjnie wskazał i scharakteryzował próbę badawczą, tj. przedsiębiorstwa produkcyjne notowane na GPW w Warszawie, usystematyzowane – według poziomu zaawansowania technologicznego – na cztery grupy o technologii: 1) wysokiej, 2) średnio-wysokiej, 3) średnio-niskiej, 4) niskiej i przyjął zakres czasowy badań, który obejmował lata 2016–2021. Należy w tej kwestii potwierdzić rzetelność i konsekwencję w realizacji procesu badawczego.

Informacja w rozdziale czwartym na temat zastosowanych w rozprawie doktorskiej metod i miar badawczych jest prowadzona na wysokim jakościowym poziomie i jednocześnie doskonale wyczerpująca temat. Doktorant wskazuje na różnorodność wykorzystanych metod. Deklaruje prowadzenie analiz następującymi metodami: statystyką opisową (z użyciem miar położenia, dyspersji, asymetrii); służącą do wyznaczenia nierówności wynagrodzeń, testem Shapiro-Wilka, testem Kruskala-Wallisa, korelacją rho Spearmana, regresją najmniejszych kwadratów (dla danych panelowych) wraz z podaniem informacji o istotności statystycznej prowadzonych analiz.

Generalnie, należy uznać, iż logikę pracy opisaną przez jej założenie, cele, oraz dobrane metody badawcze cechuje syntetyczna spójność, a moja ich ocena jest ogólnie pozytywna. Są one, moim zdaniem, istotnie ważne, poprawnie sformułowane i powiązane z podstawowym problemem badawczym. W tym kontekście wpisują się w założony przez Autora przedmiot badań. Ponadto, odwołując się do wyników przeglądu literatury, doboru metod badawczych oraz raportu z badań empirycznych, stwierdzam, że zamierzenia badawcze Doktoranta zostały zrealizowane, a postawiony cel główny oraz siedem szczegółowych osiągnięte.

2.3. Struktura rozprawy (ocena merytoryczna poszczególnych części rozprawy)

Pozytywnie oceniam relację między tytułem pracy a jej strukturą i zawartością merytoryczną. Praca doktorska mgr Kamila Mazurkiewicza ma charakter teoretyczno-empiryczny i składa się z Wstępu, pięciu rozdziałów (z czego trzy pierwsze mają charakter teoretyczny), Zakończenia, załącznika charakteryzującego próbę badawczą, bibliografii, spisu tabel i rysunków. W części właściwej zamieszczono 98 tabel i 26 rysunków. Wykorzystano w sumie 362 pozycji bibliograficznych z literatury przedmiotu, z czego 201 artykułów naukowych, 118 opracowań książkowych oraz 43 źródeł internetowych. Wszystkie źródła, zostały dobrane w sposób właściwy, mają odniesienie do tematyki rozprawy doktorskiej i

pozwalają na przeprowadzenie wielowątkowego dyskursu naukowego. Należy zauważyć, że jest to bogata bibliografia z wieloma publikacjami o charakterze międzynarodowym, stanowiąca mocną stronę dysertacji. Bardzo dobrym rozwiązaniem było zamieszczenie krótkich wstępów przed każdym rozdziałem. Ułatwiły one czytelnikowi syntetycznie spojrzeć na stan aktualnej wiedzy odnośnie omawianej problematyki oraz na główne nurty eksploracji teoretycznych oraz wyników badań własnych.

Generalnie konstrukcja pracy jest logiczna i przekonująca, oparta na porządku: teoria—metoda-empiria. Z pięciu rozdziałów rozprawy trzy pierwsze mają charakter teoretyczny, kolejny poświęcony jest opisowi metodyki a ostatni to rozdział empiryczny, gdzie dokonana została interpretacja wyników badań własnych.

W odniesieniu do poszczególnych części rozprawy należy stwierdzić, że Wstęp do recenzowanej dysertacji doktorskiej został przygotowany prawidłowo i zawiera większość istotnych elementów, w tym wprowadzenie w tematykę badawczą, wstępną charakterystykę przedmiotu badań oraz założenia metodyczne wraz z celami pracy i postawionymi hipotezami. W mojej opinii, choć Autor cechuje się bardzo dobrą orientacją w aktualnym stanie wiedzy, nie pokusił się on o przekonujące i dogłębne uzasadnienie podjętej tematyki badawczej. Brakuje wystarczających przesłanek podjęcia tematu, a także mocniej zaakcentowanej luki badawczej, by zwrócić bezpośrednio uwagę na specyfikę nierówności wynagrodzeń w szczególności w kontekście zróżnicowanego poziomu zaawansowania technologicznego przedsiębiorstw produkcyjnych. Specjalnie wyodrębniona część, wraz ze wskazaniem wyników dotychczasowych badań, we Wstępie ułatwiłaby czytelnikowi zrozumienie logiki sformułowanych celów i dokonanej interpretacji uzyskanych rezultatów badań empirycznych. Podane uzasadnienie stworzyłoby w dysertacji mocną platformę dla budowania podejścia badawczego.

Teoretyczną część rozprawy tworzą rozdziały 1, 2 i 3. Omówiono w nich wybrane zagadnienia związane z istotą nierówności, sensem wynagrodzeń i zaawansowaniem technologicznym przedsiębiorstw produkcyjnych. Dobór zagadnień stanowiących przedmiot rozważań teoretycznej części pracy należy uznać za zasadny i mieszczący się w zakresie określonym tytułem rozprawy.

Pierwsza, teoretyczna część rozprawy rozpoczyna się od dość szeroko rozbudowanych rozważań na temat nierówności i istoty wynagrodzeń. Autor na początku pierwszego rozdziału podjął się próby uporządkowania i usystematyzowania wielowymiarowego i wieloaspektowego zagadnienia jakim jest nierówność oraz jego przedmiotu, czyli

wynagrodzenia. Na uwagę zasługują liczne poglądy, koncepcje i podejścia ujęte niejednokrotnie w tabele, a także opatrzone komentarzem Autora. Kierując się zasadą stopniowego wyczerpywania tematu, Doktorant zaprezentował istniejące zależności między wynagrodzeniem a płacą i dochodem, które dały asumpt do analizy istoty, funkcji oraz możliwych systemów ustalania wynagrodzeń. W dalszej części mgr Kamil Mazurkiewicz przechodzi do szerszego omówienia zagadnień związanych z kształtowaniem się nierówności wynagrodzeń pracowników. Na wysoką ocenę merytoryczną zasługuje część wyjaśniająca umiejscowienie nierówności w ich hierarchii występującej w społeczeństwie, w tym nierówności wynagrodzeń podyktowanych miejscem pracownika w strukturze organizacyjnej przedsiębiorstwa. W toku dalszych rozważań i powołań na dotychczasowe w tym obszarze badania Doktorant wskazał na konkretne czynniki determinujące pionową i poziomą nierówność wynagrodzeń, a tym samym zaakcentował i uzasadnił wybrane do badania zmienne. W kolejnym fragmencie pracy Autor przeprowadził analizy związane z zaawansowaniem technologicznym przedsiębiorstw produkcyjnych. Śladem poprzednich części rozprawy starał się uporządkować chaos definicyjny koncepcyjny i klasyfikacyjny doprowadzając tym samym do zróżnicowania działalności produkcyjnej, ze względu na poziom zaawansowania technologicznego.

Wartością dodaną rozprawy są liczne rozważania definicyjne i koncepcyjne, ich szczegółowa analiza i synteza a także niekiedy zestawienie tabelaryczne. Poczynione rozważania wskazują na wielowymiarowość kluczowych kategorii oraz interdyscyplinarność w podejściu do ich analizy. Ponadto, prowadzony przez Autora dyskurs teoretyczny poparty jest rzetelnie wykonanym przeglądem opinii, różnych podejść i punktów widzenia autorów polskich i zagranicznych w obszarze eksplorowanej tematyki. Niewątpliwym atutem części teoretycznej pracy jest osadzenie rozważanej tematyki w kontekście prowadzonych do tej pory zagranicznych badań empirycznych. Jak widać w Polsce nie ma wielu przykładów badań i analiz problematyki nierówności wynagrodzeń (choćby ze względu, że są to dane wrażliwe). Wskazane byłoby, gdyby Autor bardziej dobitnie zaakcentował znaczną lukę badawczą i metodyczną w tym zakresie, którą recenzowana praca ma szansę w pewnym stopniu wypełnić.

Podsumowując teoretyczną część rozprawy należy stwierdzić, że systematyzacja wiedzy, jakiej dokonał mgr Kamil Mazurkiewicz potwierdza bardzo dobre rozpoznanie literatury przedmiotu. Wykazał się przy tym umiejętnością porządkowania i analizy teoretycznego dorobku naukowego a także identyfikacją kluczowych idei zawartych w przywołanych pozycjach. Warstwę teoretyczną oceniam pozytywnie.

Za bardzo wartościową z punktu widzenia postawionego celu głównego należy uznać część empiryczną, charakteryzującą się dużym wkładem własnym Doktoranta. Część empiryczną recenzowanej rozprawy stanowią rozdział 4 i 5.

W rozdziale czwartym mgr Kamil Mazurkiewicz dokonał prezentacji metodyki badań przeprowadzonych dla celów rozprawy. Kolejno przedstawił problemy, cele i hipotezy, które, co zasługuje na duże uznanie, wyprowadził z literatury przedmiotu. W toku dalszego wywodu zaproponował model badanych zależności. Bardzo dokładnie także zaprezentował całą procedurę badawczą, wskazując na sposób podziału populacji przedsiębiorstw produkcyjnych na grupy o różnym poziomie zaawansowania technologicznego, a w konsekwencji na charakterystykę próby badawczej, z uwzględnieniem jej podziału na wydzielone grupy.

Autor szeroko opisuje schemat postępowania badawczego, który mógłby być w tekście zwizualizowany w postaci tabeli lub poglądowego rysunku. W moim przekonaniu, podczas dalszej lektury, można by było bez większych trudności odnosić się do kolejnych jego etapów. Z kolei na uwagę zasługuje tabela nr 26 wyjaśniająca używane w pracy skróty. Odwołując się do sformułowanej we wcześniejszej części recenzji oceny metod i narzędzi badawczych, pragnę podkreślić, iż postępowanie badawcze zostało przeprowadzone rzetelnie wraz z dokładnym opisem. Ostatnią część rozdziału metodycznego stanowi prezentacja metod wykorzystanych do weryfikacji przyjętych hipotez badawczych.

Chcąc poznać i przeanalizować związki pomiędzy wyłonionymi, na podstawie eksploracji teoretycznych, poszczególnymi zmiennymi mgr Kamil Mazurkiewicz zdecydował się zaprezentować wyniki przeprowadzonych badań na danych zastanych. Bardzo interesującą część tego rozdziału stanowią analizy poświęcone nierówności wynagrodzeń wśród pracowników, prezesów i na linii prezes zarządu–pracownik. Tego typu informacje wzbudzają zazwyczaj wiele emocji i często owiane są tajemnicą. Zaprezentowane kolejno wyniki badań są przedstawione w układzie odpowiadającym sformułowanym hipotezom badawczym. Podejście takie porządkuje wywód Doktoranta i czyni tę część przejrzystą i czytelną. W tej części pracy zabrakło mi swego rodzaju dyskusji, której także nie znalazłam w Zakończeniu. Jak wspomniałam powyżej przedstawione przez Doktoranta wyniki są bardzo interesujące, ale w ogóle nie odnoszące się do wyników badań lub istniejących raportów innych autorów. Brakuje mi odpowiedzi na ile otrzymane wyniki badań stoją w zgodzie lub sprzeczności z dotychczas uzyskanymi wynikami i opiniami innych autorów? Moim zdaniem owa dyskusja wzbogaciłaby część empiryczną i walory poznawcze.

Podsumowując część merytoryczną należy stwierdzić, że jest ona na wysokim poziomie i oceniam ją pozytywnie. Autor włożył duży wysiłek w zebranie danych oraz analizę i syntezę zgromadzonego materiału badawczego. Analiza wyników badań jest prawidłowa i wykorzystuje właściwe metody analizy danych, a formułowane na ich podstawie wnioski są trafne. Zaprezentowane wyniki pozwalają na weryfikację postawionych przez Doktoranta hipotez badawczych a także stwierdzić, że cel dysertacji został osiągnięty.

Część merytoryczną rozprawy wieńczy Zakończenie. Pan mgr Kamil Mazurkiewicz dokonał w nim bardzo konkretnego podsumowania przeprowadzonych badań odnosząc się krok po kroku do odpowiedzi na postawione siedem celów szczegółowych a finalnie na skonkludowanie, że główny cel badawczy został osiągnięty. Na marginesie, zabrakło mi w zakończeniu podsumowania prowadzonych rozważań na gruncie teoretycznym i empirycznym, wskazując tym samym swoje stanowisko badacza. Doktorant nie wspomina również o ograniczeniach i rekomendacjach dla teorii i praktyki gospodarczej przedsiębiorstw produkcyjnych. Nie umniejsza to jednak wartości całej pracy.

W tym miejscu chciałabym podnieść trzy kwestie w formie pytań z prośbą o ustosunkowanie się do nich podczas obrony.

Pierwsze pytanie: nawiązując do sformułowanej wcześniej krytycznej uwagi dotyczącej ułomności Zakończenia, chciałabym prosić o wskazanie rekomendacji dotyczących sposobów zapobiegania tzw. „niezdrowym” nierównościami w wynagrodzeniach w przedsiębiorstwach wysoko zaawansowanych technologicznie.

Drugie pytanie: jakie są atrybuty systemu wynagradzania pracowników i prezesów zarządu, który sprzyja wzrostowi technologicznemu przedsiębiorstw produkcyjnych?

Trzecie pytanie: czy mierniki nierówności społeczno-ekonomiczne stosowane współcześnie, także częściowo i w Pana pracy, tj.: współczynnik Giniego, wskaźniki zróżnicowania kwintylowego, decylogowego i centylowego, współczynnik Theila, współczynnik Atkinsona, zależności pomiędzy średnią, medianą i dominantą, są adekwatnymi i wystarczającymi miarami zróżnicowania w wynagrodzeniach?

2.4. Formalna strona rozprawy

Oceniając warsztat pisarski Doktoranta należy wspomnieć o dobrym stylu, w jakim rozprawa została napisana. Można tu dostrzec własny zalgorytmizowany styl pisarski, osadzony w analitycznej i czysto ilościowej perspektywie prowadzenia swoich wątków. Generalnie, wywód jest przejrzysty, logiczny i w miarę dobrze przygotowany stylistycznie i redakcyjnie. Czytając tekst można niestety zauważyć błędy literowe, jednak nie przysparzają one czytelnikowi większych trudności w śledzeniu tekstu. Przypisy oraz bibliografię sporządzono w sposób nienasuujący uwag krytycznych, choć rekomendowałabym powszechnie już używany styl APA (*American Psychological Association*). Całą dysertację dobrze się czyta, co pozwala oczekiwać, że będzie to praca, po którą chętnie sięgną inni badacze, a tym samym, przyczyniać się ona będzie do dalszego rozwoju badań w omawianym zakresie. Pod względem formalnym dysertacja zasługuje moją bardzo dobrą ocenę.

3. WNIOSEK I OCENA KOŃCOWA

Recenzowana dysertacja autorstwa mgr Kamila Mazurkiewicza pt.: „Nierówność wynagrodzeń w warunkach zróżnicowanego poziomu zaawansowania technologicznego przedsiębiorstw produkcyjnych” przygotowana pod kierunkiem dr hab. Elżbiety Bukalskiej, prof. UMCS oraz promotora pomocniczego dr hab. Anny Wawryszuk-Misztal, stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego z obszaru ekonomii i finansów. W wymiarze przeprowadzonych badań empirycznych, praca stanowi wartościowe studium na temat wpływu zaawansowania technologicznego przedsiębiorstw produkcyjnych na nierówność wynagrodzeń i wskazuje na umiejętności samodzielnego prowadzenia przez Doktoranta pracy naukowej. Otrzymane rezultaty badań potwierdzają, iż Autor rozprawy posiada ogólną wiedzę teoretyczną oraz kompetencje badawcze wymagane na stopień doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse, a także wykazuje wysoki poziom naukowy. Wartość pracy wynika z podjęcia ważnego i słabo rozpoznawalnego problemu naukowego, aktualności oraz dużego znaczenia podjętego tematu oraz przeprowadzenia i omówienia wyników postępowania procesu badawczego.

Biorąc pod uwagę wszystkie przyjęte kryteria oceny, stwierdzam, że rozprawę Pana mgr Kamila Mazurkiewicza oceniam jednoznacznie pozytywnie. Nie znajduję w niej istotnych wad

typu merytorycznego i metodycznego. Komentarze zamieszczone w recenzji nie umniejszają wartości pracy, a jednocześnie, w większości przypadków, mają charakter dyskusyjny.

Konkludując, recenzowana rozprawa doktorska spełnia przesłanki, o których mowa w art. 179 ust. 1 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. 2018, poz. 1669) oraz § 6 ust. 3 i 4 *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz postępowaniu o nadanie tytułu profesora* (Dz.U 2018 poz. 261) tj.:

- prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną Doktoranta w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie ekonomia i finanse;
- stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego;
- prezentuje oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej i organizacyjnej;
- potwierdza umiejętność Doktoranta w zakresie samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Wnioskuje zatem do właściwej jednostki organizacyjnej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie o jej przyjęcie i dopuszczenie do obrony.

dr hab. Anna Rogozińska-Pawełczyk, prof. UŁ

Łódź, 21.08.2023 r.